

JOSIP VANDOT:

Kocljeva osveta.

Planinska pripovedka.

9.

Lankov Kocelj je videl, da je resnično ubežal hudi smrti, ki je bila že prežala nanj in bi bila strašna, joj, tako strašna! Zato pa je bil ves vesel, da bi se kar tri dni vrtel po peščevju in bi samo vriskal. Toda naposled je uvidel, da mu vrtenje in vriskanje prav nič ne pomagata. Zato je sedel na ploščat kamen in je pričel premišljati, kaj bi ukrenil. —

»Lepo sem se izmuznil hudi smrti, da nihče tako!« je misli sam pri sebi. »Pa tudi Anjaro Panjaro sem nasukal, da bo kar pihala, ko me jutri zjutraj ne najde razbitega v prepadu... Nihče drugi me ni rešil nego divja koza, ki ima privezan zvonček okrog vrata. O, Bobkov stric, sam Bog vam je rekel, da ste privezali divji kozi zvonček okrog vrata. Če si prislužim v mestu deset cekinov — pet vam jih odštejem takoj, ker ste ujeli divjo kozo in ste ji privezali zvonček okrog vrata... Oj, Bobkov stric, nikoli vas ne pozabim, četudi bi živel sto let!«

In Kocelj si je drgnil roke in se je zopet pričel smejati. Toda nehoté so mu obvisle oči na strmih, razdrtih snežnikih. S snežnikov pa je že izginjala večerna zarja. Srebrno so se že svetili zasneženi, skalnati vrhovi, v tiho, ozko dolinico je že stopal mrak... »Noč prihaja — in kam naj grem ponoči?« se je prestrašil Kocelj. »V dolino ne morem, ker ne vem za pot. Še podnevi težko najdem tisto pot v dolino, a kaj šele ponoči! Tukaj nočem spati, ker je premrzlo. Zaspal in prespal bi jutro, in Anjara Panjara me lahko zasači in me pošteno prime za lase. Oh, Anjara Panjara! Obljubil sem bil tam na tisti polici, da bom zaprl Anjaro Panjaro v sršenovo gnezdo, njeno nemarno mačko pa odrl na meh. Obljubil sem tako in greh bi imel, če bi ne izpolnil dane obljube. Saj me je nemara Bog rešil samo zaradi tega, ker sem napravil tako pošteno in lepo obljubo. Zato pa

moram gledati, da jo pošteno izpolnim, da se ne pregrešim... Še vedno je toliko pameti v moji trdi glavi, da lahko zaprem Anjaro Panjaro v sršenovo gnezdo in oderem njeno nemarno mačko na meh...»

In Kocelj je zdrvel naglo po peščevju navzdol. Po isti poti je šel, ki je po njej bežal pred Anjo Panjo. Skozi redek bukov gozd je šel in je bil brez skrbi, ker je dobro vedel, da je Anja Panja zdaj doma in misli, da Kocelj še vedno sedi na samotni polici sredi strašne in grozne stene. Mračilo se je vedno bolj. Tri zvezdice so se prižigale na visokem nebu; večerni veterc je že povejal med svežimi, rosnimi bukovimi listi. Tišina je dihala vse okrog. Sredi te tišine se je čulo samo votlo bobnenje Save, ki je izviralala v daljavi sredi visoke skale in je padala v silnem slapu v ozko dolinico... Ko je prišel Kocelj do jelovega gozda, je bila že noč. Noč je pa bila jasna. Tisoč velikih, nemirnih zvezd je plapolalo nad zagorskim svetom. Kocelj je pričel stopati s počasnejšimi koraki, ker je moral paziti, da se ne spotakne ob debele korenine, ki jih je bila polna ozka steza. A ni se ničesar in nikogar bal. Previdno je šel naprej in se ni niti enkrat ustavil.

Dolgo je že hodil, dolgo, dolgo — in Koclju se je zdelo, da hodi že več kot debelo uro. Toda nenadoma je prenehal gozd, in pred Kocljem se je zasvetilo rdeče in silno. Kocelj je obstal med grmovjem in je oprezoval v tisto svelobo. In je spoznal, da kuri nekdo pred njim na goličavi velik ogenj. Svetloba je bila tako velika, da se je videlo vse okrog po goličavi. In razločno se je videla tudi lesena hišica, ki je stala tam za visokim plotom. In Kocelj je spoznal tisto hišico — bilo je domovanje same Anje Panje.

»Nisem zašel na nočni poti in sem prišel tja, kamor sem hotel,« si je dejal Kocelj. »Tu je tista hišica, ki v njej gospodari Anja Panja. Čemu gori na trati tisti veliki ogenj? Pa ne, da bi na njem cvrla Anja Panja siromašnega pritlikavca Brinclja in njegov lepi nosek? Ne bilo bi čudno, ker je pri Anjari Panjari vse mogoče... Kar pogledat bi šel tja k ograji in bi pokukal skozi špranjo, če bi me ne bilo strah. Gotovo zopet stoji na straži tista nemarna mačka, ki jo bom jutri odrl na meh. Pa me lahko ovoha in nažene Anjaro Panjaro za mano. Na, pa bi bil zopet lov za žive in mrtve!«

Kocelj je premagal za trenutek svojo radovednost in se je potuhnil za grmovje. Čepel je tam in se ni upal niti premakniti se, ker se je bal črne mačke. Bilo mu je dolg čas, ker je moral tako tiho ždeti v goščavi. Zopet se ga je polotila radovednost. Zato se je pa dvignil in je gledal v rdečo svetlobo, ki se je v njej svetila samotna hišica Anje Panje. — »Hm, hopsasal!« je premišljal nestrpno. »Če se splazim tja do ograje, lahko vidim, kaj počenja Anjara Panjara na trati, in lahko vidim, če resnično cvre pritlikavca Brinclja in njegov nosek...

Lahko bi šel pogledat. Do ograje se splazim in samo enkrat pokukam skozi špranjo. Potem pa zbežim nazaj, da me ne zapazi nemarna mačka...«

Pa je Kocelj res šel, ker je bila njegova radovednost prevelika. Počasi, previdno, neslišno se je plazil preko goličave in se je vedno bolj bližal visoki ograji. Že je bil tam in nihče ga ni zapazil in zalotil. Stisnil se je tesno k ograji, da je bil popolnoma v senci. Pokukal je skozi špranjo in potem je gledal na trato in se čudil. Pa je videl tam na trati velik, plapolajoč ogenj. Kraj ognja pa je čepela Anja Panja. Dolg raženj je vrtela in je pražila velik kos mesa. Kraj nje je pa sedela črna, debela mačka. V ogenj je gledala in si je oblizovala gobček... Kocelj je zavohal duh praženega mesa, in v želodcu ga je kar stisnilo. Sedaj šele se je domislil, da od bridke smrti rajnke starc matere še ni bil ničesar jedel. Zato pa mu je postalo pred očmi kar

črno, ko je videl, kako peče Anja Panja meso ob ognju. Kolena so se mu pošibila od lakote in moral je sestiti, ker bi bil sicer omahnil... »O, da bi imel vsaj košček tistega mesa!« je vzdihnil. »Prilegel bi se mi! In lakote bi ne bilo nikjer več... O, teta Anjara Panjara! Da mi daste košček lepe pečenke, pa mi lahko odrežete levo uho ali pa desno... ali pa obe.«

In je še enkrat vzdihnil in je obenem pritisnil dlan na usta, ker se je bal, da bi ne zavpil na glas, ker je bil tako silno lačen. Poželjivo je gledal na tisti veliki kos mesa, ki ga je vrtela Anja Panja na ražnju, in je poželjivo vsrkaval vase prijetni vonj, ki ga je širilo krog in krog pečeno meso. Siloma se je moral premagovati, da ni splezal preko visoke ograje in skočil pred Anjo Panjo in jo poprosil za košček mesa. Še mar mu ni bilo več črne mačke in še na misel mu ni prišlo, da ga mačka lahko zavoha in izda Anji Panji... »Oj, hopsasa, hopsasa!«

je sopol lačni Kocelj. »Teta Anjara Panjara, ogledjte se malo in imejte usmiljenje! Lačen sem, lačen, da že kar omedlevam. Če mi ne daste koščka mesa, pa umrjem nocoj od lakote, in vi boste imeli mojo smrt na vesti. Ali vas ni prav nič strah greha?«

Anja Panja je vzela meso od ognja in ga je položila na ogromen krožnik. Velik nož je prijela in je pričela razrezovati meso. Tri koščke je vrgla črni mački, ki je trgala z vso slastjo pečeno meso. Tudi Anja Panja je jedla naglo in poželjivo. Jankovemu Koclju pa je bilo vedno huje v srcu in še huje v praznem želodcu, ko je videl, kako jesta Anja Panja in nemarna mačka. Kar zobe je stiskal in je tolkel z nogami ob zemljo... »Oh, kje je pravica?« je tarnal sam pri sebi. »Jaz sem že ves mršav in lačen, da se lahko vidi skozi mene. Pa nimam niti koščka kruha... Anjara Panjara pa je debela kakor vinski sodček in je sita od jutra do večera. Pa se masti zdaj z lepo pečenko, zdaj, ko bi bil jaz zadovoljen s koščkom kruha... Saj pravim — kje je na svetu pravica?«

Anja Panja se je že do sitega najedla, pa tudi črna mačka je bila menda že sita, zakaj zleknila se je kraj ognja in je stisnila debelo glavo med prednje šape. Anja Panja je pustila ogromni, leseni krožnik kraj ognja in se je dvignila. Počasi je odšla v hišico. Toda dolgo se ni tam mudila. Kmalu se je povrnila in v roki je nosila paličico, katere zlati rogljiček se je lesketal v svitu velikega ognja. Anja Panja se je ustavila. Trikrat je zavihtela paličico in je zaklicala trikrat: »Mucika, lepa moja mucika! Vstani!« — Ko je zaklicala tretjič, je skočila debela mačka na noge, košati rep je dvignila in je nasršila črno dlako. Kocelj je razločno videl, kako so se ji svetile oči, ravno tako, kakor da se krešejo žive iskre iz njih. Anja Panja se je zasukala in je stekla naglo okrog ognja, mačka pa z vso silo za njo. A kakor bi trenil, se je Anja Panja ustavila. Strašno je vihtela paličico nad glavo; oči so se ji široko odprle in je godrnjala nerazločne besede.

»Mijav mijavke!« je zamijavkala debela mačka in se je postavila na zadnje noge. S prednjimi nogami pa je tako naglo in lepo migala, da je bilo čudno. Gledala je naravnost na Anjo Panjo in je pihala in je kazala bele, ostre zobe in je mijavkala glasno in zaporedoma: »Mijav — mijavke...«

»O, glejte!« se je čudil Kocelj za ograjo in je že pozabil na lakoto. »Anjara Panjara čara... Še nikoli nisem videl, kako čarajo čaravnice. Zdaj pa vidim in si bom tudi vse zapomnil. Nemara mi pride nekoč prav. Kdo ve? Nemara postanem tudi jaz nekoč čarovnik... Jankov Kocelj s svojo trdo pametjo — pa čarovnik! Hehe.«

Ob tej misli se je Kocelj skoro na glas zasmel. A zatisnil si je usta s pestjo in je radovedno gledal, kaj počenja Anja Panja. Anja Panja je pričela zopet divjati okrog ognja; strašno je vihtela paličico

in se je skoro zaganjala v ogenj. Črna mačka se je podila na vso moč za njo in je mijavkala tako strašno, da je bilo Koclja skoro strah. Že je mislil pobegniti v varno goščavo; toda tedaj se je Anja Panja

ustavila. Visoko je dvignila paličico z zlatim rogljičkom in je govorila tako glasno s svojim piskajočim glasom, da se jo je slišalo daleč v prostrani gozd:

Anja Panja
noč preganja;
čire — čare —
tri omare,
skrinja zlata,
zlata vrata,
vse zlato!

Punčka v vasi
spi počasi,
v snu se smeje,
zvezde šteje —
Anja Panja
jo naganja —
punčka — hop!

